

RP 8/2009 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ombildning av Utbildningscentret för undervisningssektorn till aktiebolag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om ombildning av Utbildningscentret för undervisningssektorn till aktiebolag. Genom den föreslagna lagen bemyndigas statsrådet att till det aktiebolag som bildas överlåta den egendom och verksamhet som kontrolleras av Utbildningscentret för undervisningssektorn. Aktiebolagets verksamhetsområde avses omfatta utbildnings-, konsult- och utvecklingstjänster och tillhörande annan af-

färsverksamhet. Den personal som verkar vid Utbildningscentret för undervisningssektorn övergår till anställning i aktiebolaget. Samtidigt upphävs Lagen om Utbildningscentret för undervisningssektorn.

Propositionen hänför sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Den lag som föreslås avses träda i kraft den 1 januari 2010.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Utbildningscentret för undervisningssektorn eller Opeko är ett nationellt och internationellt sakkunnigorgan för undervisningssektorn underställt Utbildningsstyrelsen.

Utbildningscentret för undervisningssektorn inrättades den 1 augusti 1998 genom sammanslagning av Institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde och Heinola kursinstitut vilka grundats för att stödja de utbildningspolitiska reformerna. Heinola kursinstitut grundades 1972 för att fullfölja grundskolereformens krav på fortbildning och institutet för yrkesutbildningens förvaltningsområde 1988 för att fullfölja yrkesläroanstalternas personalfortbildning i anslutning till utvecklingen av mellanstadieutbildningen.

Utbildningscentret för undervisningssektorn fick som specialuppgift dels att för hela undervisningssektorn producera utbildningspolitiskt betydelsefull fortbildning, dels att nationellt öka tillgängligheten till fortbildning. Idag erbjuder Utbildningscentret för undervisningssektorn fortbildning på omkring hundra orter. Centret har dessutom utvecklat nätbaserade inlärningsmiljöer som möjliggör studier oberoende av tid och plats.

Utredaren skolrådet Hannu Pesola lämnade den 29 februari 2008 till undervisningsministeriet en rapport i vilken han granskade olika alternativ gällande framtida arrangemang för verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn. Utredaren rekommenderade att Utbildningscentret för undervisningssektorn bolagiseras, vilket enligt honom var det bästa alternativet för att trygga organisationens fortsatta verksamhet, att upprätthålla konkurrenssituationen samt att säkerställa kvalitet och tillgänglighet vad gäller personalutbildning inom undervisningssektorn.

Den kulturpolitiska ministerarbetsgruppen stakade den 28 mars 2008 ut målsättningen, dvs. att den fortsatta beredningen sker enligt utredarens förslag. Ministerarbetsgruppen betonade i sitt beslut verksamhetens kvalitet

samt tillgången till och kostnaderna för utbildningen.

Undervisningsministeriet och Utbildningscentret för undervisningssektorn har förberett bolagiseringen enligt utredarens och den kulturpolitiska ministerarbetsgruppens riktlinjer.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Uppgifterna för Utbildningscentret för undervisningssektorn anges i lagen om Utbildningscentret för undervisningssektorn (1259/1997) och i förordningen om Utbildningscentret för undervisningssektorn (187/1998). Enligt denna lag är Utbildningscentret för undervisningssektorn underställt Utbildningsstyrelsen med uppgift att enligt lag ordna fortbildning av lärare och undervisningsväsendets övriga personal samt att tillhandahålla andra tjänster som är förknippade med denna verksamhet. Utbildningscentret har en direktion som bland annat ska styra och övervaka utbildningscentrets verksamhet samt besluta om utbildningscentrets arbetsordning, verksamhets- och ekonomiplan samt budgetförslag.

Utbildningscentret för undervisningssektorn hade en inkomst på 7,2 miljoner euro 2007 och 5,8 miljoner euro 2008. I budgeten för 2009 beräknas inkomsten till knappt 6,1 miljoner euro. I siffrorna ingår det statligt budgeterade understöd som Utbildningscentret för undervisningssektorn årligen fått för verksamheten. Statsunderstödet har årligen uppgått till omkring 400 000 euro. Det anslag som anvisades för Utbildningscentret för undervisningssektorn i statsbudgeten 2008 räckte inte för täcka förlusten av verksamheten och därför höjdes maximibeloppet i tilläggsbudgeten till 900 000 euro. Det är bestämt att understödet stegvis slopas fram till år 2011 och för 2009 har 300 000 euro anvisats i statsbudgeten som understöd för Utbildningscentret för undervisningssektorn. Utbildningscentrets inkomster har medräknat understödet täckt utgifterna för verksamhe-

ten. Utan understöd hade verksamheten visat förlust.

Statens andel som betalande kund är betydelsefull för verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn. Utbildningsstyrelsen har årligen en andel i utbildningscentrets inkomster på omkring 60 procent, länsstyrelserna 15—20 procent, kommunerna och samkommunerna 15—20 procent, företagen omkring 5 procent och hushållen omkring 3 procent. Enligt utredare Hannu Pesolas beräkning används för fortbildning av undervisningspersonal minst 55 miljoner euro årligen när statens, kommunernas och de privata arrangörernas finansiering av fortbildningen samt EU-finansieringen summeras. Av den statligt finansierade personalutbildningen inom undervisningsväsendet är Utbildningscentrets för undervisningssektorn andel omkring en tredjedel. Universitetens fortbildningscentraler har också en tredjedels andel och yrkeshögskolorna omkring 10 procent. Resten av den statligt finansierade personalutbildningen inom undervisningsväsendet, omkring 20 procent, fördelas på andra aktörer i branschen.

Utbildningscentret ordnar årligen omkring 1 000 utbildnings-, konsult- och utvecklings-tillfällen. Fortbildningen samt konsult- och utvecklingstjänsterna är huvudsakligen riktade till personalen inom undervisningssektorn i förskola och grundskola, andra stadiets allmänbildande utbildning och yrkesutbildning samt vuxenutbildning. Av de utbildningstjänster som produceras av Utbildningscentret för undervisningssektorn är huvuddelen sådana som stödjer ett främjande av utbildningspolitiskt betydelsefulla mål enligt undervisningsministeriets definition. Personalen vid Utbildningscentret för undervisningssektorn var i början av år 2009 sammanlagt 66 personer.

Utbildningscentret för undervisningssektorn har kontor i Heinola och Tammerfors. Utbildningscentrets lokaler är hyrda och centret har inga fastigheter eller annan större egendom.

2.2 Bedömning av nuläget

Det har beslutats att understödet till Utbildningscentret för undervisningssektorn

avbryts stegvis senast 2011 oberoende av bolagiseringen. Utbildningscentret har också redan börjat vidta åtgärder i syfte att anpassa verksamheten så att inkomsterna för verksamheten också i fortsättningen täcker kostnaderna. Utbildningscentret hade 83,7 årsverken 2006 och 77,8 årsverken 2007. År 2008 var antalet årsverken 62,2 åv. Nedläggningen hösten 2007 av den hotell- och restaurangverksamhet som bedrevs i Heinola i samband med utbildningscentret har minskat såväl personal som lokalkostnader.

Utbildningscentret för undervisningssektorn verkar på en öppen och konkurrensutsatt marknad. Enligt utredare Hannu Pesolas rapport är fortbildningen inom undervisningssektorn starkt konkurrensutsatt och antalet aktörer som regelbundet utbjuder utbildning minst 110—120. Den regionala tillgången till utbildning varierar kraftigt i olika delar av landet.

I regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering finns ett omnämnande om den för utbildningsarrangörerna föreskrivna skyldigheten att se till att personalen regelbundet erbjuds kompletterande utbildning för att öka deras yrkeskompetens. Skyldigheten att meddela kompletterande utbildning förbereds vid undervisningsministeriet som ett från bolagiseringen av Utbildningscentret för undervisningssektorn separat projekt. När skyldigheten att meddela kompletterande utbildning uppfylls torde efterfrågan på fortbildningstjänster öka bland lärarna och den övriga personalen inom undervisningsväsendet. Marknaden för ansvarsområdet antas i fortsättningen växa.

Utbildningscentret har inte hittills förmått täcka kostnaderna för verksamheten utan understöd. En förutsättning för utbildningscentrets lönsamhet och för garanterade utvecklingsmöjligheter samt att kundernas servicebehov kan tillgodoses i en skärpt konkurrenssituation är att affärsverksamheten drivs av tillräckligt kunniga personer samt att organisationen blir effektiv och ändamålsenlig. Detta kan bäst nås så att samarbete etableras med en annan aktör inom samma ansvarsområde. För att trygga bolagets start är det ändamålsenligt att staten bildar bolaget för att senare minska sin ägarandel. För att kunna bygga allianser samt bredda ägarbasen krävs

att Utbildningscentret för undervisningssektorn bolagiseras. Då statsunderstödet upphör är en bolagisering av verksamheten det bästa sättet att trygga den fortsatta verksamheten.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Propositionens mål är att genom att bolagisera institutets verksamhet och att bredda ägarbasen säkerställa en utveckling av affärsverksamheten och tjänsterna vid Utbildningscentret för undervisningssektorn. Syftet är vidare att trygga tillgången och kvaliteten på tjänsterna samt en konkurrenskraftig kostnadsnivå.

Ett flertal serviceproducenter är verksamma inom samma ansvarsområde som Utbildningscentret för undervisningssektorn. Fortbildningen av personalen inom undervisningsväsendet samt produktionen av utvecklings- och konsulttjänster sker i en marknadsituation. Huvuddelen av de tjänster som produceras av Utbildningscentret för undervisningssektorn handlar om att realisera utbildningspolitiskt betydelsefulla mål med pedagogiska medel. Det är inte nödvändigt att leda serviceproduktionen vid Utbildningscentret för undervisningssektorn med förvaltningsmässiga beslut. Utbildningspolitiskt betydelsefulla mål realiseras säkrast också i fortsättningen genom att offentlig upphandling och genom ägarstyrning.

Som ett led i förberedelserna för bolagiseringen har verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn effektiviserats så att utbildningscentret har kapacitet att fungera som ett lönsamt aktiebolag på marknaden.

3.2 De viktigaste förslagen

Det föreslås att Utbildningscentret för undervisningssektorn ombildas till ett aktiebolag. Staten tecknar samtliga aktier i det aktiebolag som bildas. Efter bolagiseringen är det meningen att aktiebolagets ägarbas breddas. Den fullmakt som gäller en breddning av ägarbasen ingår i regeringspropositionen med förslag till första tilläggsbudget för 2009.

Aktiebolagets verksamhetsområde omfattar utbildnings-, konsult- och utvecklingstjänster och annan tillhörande affärsverksamhet. Aktiebolaget fortsätter affärsverksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn och inleder verksamheten den 1 januari 2010, varvid Utbildningscentret för undervisningssektorn upphör att vara ett statligt verk.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Bildande av ett aktiebolag

Det förberedande arbetet för bildandet av ett bolag pågår som bäst. Avsikten är att ett aktiebolag med ett litet aktiekapital bildas så snart lagen har stadfästs för att sköta de förberedande åtgärder som bolagsbildningen kräver, så att bolagsverksamheten kan inledas så fort lagen har trätt i kraft.

Utbildningscentret för undervisningssektorn ska upphöra att vara ett statligt affärsverk den 1 januari 2010. Dess egendom, skulder och verksamhet samt avtal och förbindelser i anslutning härtill ska övergå till aktiebolaget så snart bolagsbildningen är genomförd. Egendomen överläts som apport i utbyte mot aktier.

Kapitalstrukturen ska vara sådan att den i inledningskedet är tillräckligt stark, så att personalnedskärningar kan undvikas och lönsam verksamhet bli möjlig, dock med hänsyn tagen till konkurrensläget i branschen. Staten får avkastning på det i aktiebolaget placerade kapitalet i form av dividend.

Egendom

Bolagets ingående balans beräknas uppgå till ca 2 miljoner euro. Anläggningstillgångarna beräknas uppgå till endast knappt 20 000 euro. Omsättningstillgångarna är också små. Apportegendomen ska närmast bestå av den existerande orderstocken och försäljningsfordringarna. Storleken och strukturen på den ingående balansen preciseras under beredningens gång och i samband med värderingen av apportegendomen. Den slutliga värderingen av apportegendomen kommer att grunda sig på det mellanbokslut som görs

upp i slutet av 2009. En oberoende revisor ska ge ett utlåtande om den egendom som överförs som apport. Aktiebolagets soliditet kommer också att grunda sig på det mellanbokslut som görs upp i slutet av 2009.

Behandlingen av aktiebolaget i skattehänseende

Inom ramen för de skattebestämmelser som gäller vid omstruktureringar av företag kan företagsverksamheten under vissa förutsättningar omorganiseras utan att det har några skattemässiga konsekvenser för inkomstbeskattning, mervärdesbeskattning eller överlåtelsebeskattning.

I inkomstbeskattningen motsvarar bolagiseringen av Utbildningscentret för undervisningssektorn som företagsarrangemang betraktat en sådan verksamhetsöverlåtelse som avses i 52 d § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968). Överlåtelsen kan ske utan skattepåföljder under de förutsättningar som nämns i lagrummet och under iakttagande av kontinuitetsprincipen. Centralskattenämndens förhandsavgörande nr 59/1999 gäller överlåtelse av ett statligt affärsverks hela affärsverksamhet som apport. Enligt avgörandet kunde bestämmelserna om verksamhetsöverlåtelse tillämpas på överlåtelsen, då de tillgångar och skulder som hänförde sig till affärsverksamheten överläts på det övertagande bolaget enligt värden som vid tidpunkten för överlåtelsen inte hade avskrivits i bokföringen, eftersom nya aktier i bolaget gavs som vederlag och de arbetstagare som varit i det överlåtande bolagets tjänst i samband med verksamhetsöverlåtelsen övergick i det övertagande bolagets tjänst som s.k. gamla arbetstagare. Principerna i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet som gäller verksamhetsöverlåtelse kan tillämpas också vid bolagiseringen av Utbildningscentret för undervisningssektorn.

Som försäljning betraktas enligt 19 a § i mervärdesskattelagen (1501/1993) inte sådan överlåtelse av varor och tjänster i samband med att en rörelse överläts helt eller delvis som sker till den som fortsätter rörelsen och denne tar i bruk de överlätna varorna och tjänsterna för ett ändamål som berättigar till

avdrag. Före bolaget bildas ska skattemyndigheten konsulteras i fråga om mervärdesskattelagens tillämpning på aktiebolaget.

Det bolag som bildas ska i likhet med andra aktiebolag i princip vara inkomstskattskyldigt enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet samt mervärdesskattskyldigt.

Statsfinansiella konsekvenser

I statsbudgeten för 2009 har under moment 29.30.20 anvisats högst 300 000 euro till understöd för servicen vid Utbildningscentret för undervisningssektorn. År 2008 var motsvarande summa efter tilläggsbudgeten 900 000 euro. Det är beslutat att Utbildningscentret för undervisningssektorn från och med 2011 inte längre ska åtnjuta finansiellt understöd anvisat i statsbudgeten. Bolagiseringen inverkar inte på den i statsbudgeten anvisade finansieringen till personalutbildning inom undervisningsväsendet.

I en senare budgetproposition föreslås ett anslag att använda för att täcka utgifterna för en tilläggs pensionstrygghet för de personer som går över i anställning hos det bolag som fortsätter Utbildningscentrets för undervisningssektorn verksamhet. Ett förslag om detta ingår i en senare budgetproposition efter att anslagsbehovet har utretts på uppdrag av Statskontoret.

I egenskap av aktiebolag kommer bolaget att vara inkomstskattskyldigt. Bolaget är skyldigt att betala skatt enligt aktuell skattsats på det skattepliktiga resultatet, varefter den vinst som kvarstår i bolaget i princip kan delas ut som dividend till staten. Dividendbeloppet fastställs varje år. Staten får dessutom försäljningsinkomster av den eventuella försäljningen av bolagets aktier.

Konsekvenser för affärsverksamheten

Enligt gjorda beräkningar har det bolag som ska bildas möjligheter att bedriva en lönsam affärsverksamhet. Ombildningen till aktiebolag medför en del tilläggskostnader, men dessa bestäms enligt samma grunder som för privata konkurrenter och andra aktiebolag. Kostnader av det här slaget uppstår snarast p.g.a. statsbeskattningen, arbetslös-

hets-, olycksfalls- och skadeförsäkringspremier samt lönebikostnader. Å andra sidan minskar bl.a. pensionskostnaderna eftersom de på lång sikt bestäms enligt samma grunder som inom den privata sektorn. Bolagiseringen föranleder ytterligare pensionsansvar för bolaget och Utbildningscentret för undervisningssektorn har gett Statskontoret i uppdrag att bestämma ansvarsbeloppet. Staten betalar tilläggs-pensionsskyddet enligt ovan nämnda beskrivning för att bolaget inte ska vara i en sämre ställning i fråga om pensionsskydd än konkurrenterna.

I jämförelse med den verksamhet som bedrivits i affärsverksform kommer bolaget att kunna tillämpa en snabbare beslutsprocess och bolaget har lättare att skaffa samarbetsparter. När bolaget agerar som aktiebolag omfattas det inte av bestämmelserna för den offentliga sektorn såsom lagen om offentlig upphandling (348/2007) eller lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

4.2 Konsekvenser med tanke på konkurrenspolitiken

Utbildningscentret för undervisningssektorn har fått understöd för verksamheten genom statsbudgeten. Understödet ska stegvis slopas fram till 2011. Utbildningscentrets för undervisningssektorn bolagisering den 1 januari 2010 påskyndar slopandet av understödet eftersom bolagets verksamhet inte ska få understöd med statliga medel. Understödet andel av Utbildningscentrets för undervisningssektorn inkomster har bara varit omkring 6 procent per år, och därför är effekten av att stödet faller bort för branschens konkurrensläge inte av någon större betydelse. Bolagiseringen ökar genomskinligheten i utbildningscentrets verksamhet och skapar klarhet i konkurrensläget i branschen.

Aktiebolaget ska inte ha några specialrättigheter eller -skyldigheter som hänför sig till fortbildningen för undervisningsväsendets personal. Aktiebolaget får i och med att handlingsfriheten ökar mer flexibla och mångsidiga möjligheter att utveckla verksamheten.

I och med att den strängare regleringen i fråga om anskaffningar och offentlighet som

berör statlig aktivitet inte längre gäller, kommer bolagets ställning att vara av samma art som för andra aktiebolag. I skattehänseende kommer aktiebolaget att befinna sig i samma ställning som andra aktiebolag, dvs. vara inkomstskattskyldigt med stöd av 1 § 3 mom. och 3 § 1 mom. 4 punkten i inkomstskattelagen (1535/1992).

4.3 Konsekvenser med tanke på tjänsteanvändarna

Det är framför allt personal inom undervisningsväsendet som använder sig av de tjänster som Utbildningscentret för undervisningssektorn erbjuder och tjänsterna betalas av stat och kommun. I beredningen av Utbildningscentrets för undervisningssektorn bolagisering har speciell uppmärksamhet från första början varit fäst på kvalitet, tillgång och kostnader när det gäller undervisningspersonalens utbildning. Den utredare som utvärderade Utbildningscentrets för undervisningssektorn organisation hade som särskilt uppgift att studera dessa synpunkter. Utredaren bedömde i sin rapport att bolagiseringen möjliggör en överföring av Utbildningscentrets för undervisningssektorn verksamhet till nya verksamhetsfält och en garanti för de nuvarande högkvalitativa tjänsterna och tillgängligheten nationellt. I beredningen av Utbildningscentrets för undervisningssektorn bolagisering har utgångspunkten varit att utbildningens kvalitet och tillgänglighet är konkurrensfaktorer för bolaget med en strategisk tyngd i planeringen av affärsverksamheten.

Bolaget skulle ge utbildning på finska och svenska och vid behov på andra språk.

Det tidigare beslutet om slopande av det statliga understödet för med sig ett behov att höja priserna på tjänster vid Utbildningscentret för undervisningssektorn. Bolaget bör eftersträva en sådan prissättning av produkter och tjänster som innebär att verksamheten blir lönsam och att dividend kan utdelas. Å andra sidan kan Utbildningscentrets för undervisningssektorn verksamhet som bolag organiseras effektivare än hittills med en prissättning som också i fortsättningen är konkurrenskraftig. En allmän bedömning är att priset för utbildningstjänsterna i det stora

hela inte i avgörande mån förändras som en följd av bolagiseringen.

4.4 Konsekvenser i fråga om organisation och personal

Vid Utbildningscentret för undervisningssektorn verkade i början av år 2009 sammanlagt 66 personer, varav samtliga utom en i tjänsteförhållande. Utbildningscentret har under de senaste åren reducerat sina årsverken från 83,7 åv till 62,2 åv. Bolagiseringen i sig påverkar inte personalens storlek. Faktorer som gäller produktion och ekonomi kräver dock en omprövning av personalstyrkan, eftersom det nybildade bolaget inte ska få statsunderstöd utan måste klara sig i konkurrensen. Personalen måste minska redan på grund av beslutet att slopa understödet. Före bolagiseringen som sker under loppet av 2009 kommer personalstyrkan att justeras och uppskattningsvis 57 personer att övergå i bolagets tjänst. Personalnedskärningen ordnas i första hand så att vissa personer går i pension och visstidsanställningarna avslutas.

Tjänsterna vid Utbildningscentret för undervisningssektorn dras in och personalen anställs i anställningsförhållande i det aktiebolag som grundas som s.k. gamla arbetstagarare. Att övergå som s.k. gammal arbetstagarare innebär att man beaktar de till detta anställningsförhållande hörande tidsfristerna. Samarbetsförhandlingar har inletts med personalen. Utbildningscentret för undervisningssektorn ingår en avsiktsförklaring om villkoren i anställningsförhållandet i det aktiebolag som bildas med varje förening som representerar personalen. Arbetsavtal ingås med personalen innan tjänsteförhållandena upphör så att anställningsförhållandet är tryggt utan avbrott.

Aktiebolaget bereder sitt lönesystem och andra belöningsystem tillsammans med personalorganisationerna utgående från de mål som uppställts för förhandlingarna. Avsikten är att parterna ska enas om anställningsvillkoren redan innan bolaget bildas. På de anställdas ställning tillämpas därutöver vad som bestäms i statsrådets principbeslut om ordnande av statsanställdas ställning vid organisationsförändringar (VM 9/01/2006).

På grund av bolagiseringen överförs Utbildningscentrets personal från systemet i lagstiftningen om statens pensioner till arbetspensionssystemet för den privata sektorn. Principen för bolagiseringen är att den personal som övergår i aktiebolagets tjänst har kvar sina pensionsförmåner och att det nya pensionsskyddet motsvarar det nuvarande pensionsskyddet. Det ordnas genom en separat gruppensionsförsäkring. De kapitaliserade kostnaderna för tilläggspensionsskyddet beräknas enligt det uppdrag som Statskontoret fått. Den slutliga summan för pensionsansvaret klarnar efter att tilläggspensionsskyddet konkurrensutsatts. Senare i samband med budgetförslaget behandlas de åtgärderna som blir nödvändiga för att betala pensionsansvaret. Det beskrivna förfarandet ska garantera arrangemanget som avser pensionsskyddsnivån före bolagiseringen och personalens övergång i aktiebolagets tjänst. Innan pensionsskyddet ordnas, ska dess förenlighet med Europeiska gemenskapens bestämmelser om statsunderstöd utredas.

Utbildningscentret för undervisningssektorn har kontor i Heinola och Tammerfors. Några förändringar gällande dessa kontor planeras inte. Bolaget som fortsätter Utbildningscentrets för undervisningssektorn verksamhet ska erbjuda utbildningstjänster i hela landet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Regeringens proposition har beretts vid undervisningsministeriet i samarbete med Utbildningscentret för undervisningssektorn. Samarbetsförhandlingar med företrädare för Utbildningscentrets för undervisningssektorn personal har den 30 januari 2009 förts om förslaget till proposition i enlighet med lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988). Personalen vid Utbildningscentret för undervisningssektorn har regelbundet fått underrättelser om beredningen av bolagiseringen.

Kulturpolitiska ministerarbetsgruppen har den 28 mars 2008 förordat att Utbildningscentret för undervisningssektorn bolagiseras.

Utlåtanden om förslaget till proposition har begärts av statsrådets kansli, finansministeriet, Utbildningsstyrelsen, Utbildningscentret för undervisningssektorn, Konkurrensverket, Finlands Kommunförbund, personalorganisationerna och Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ r.f.

Propositionsutkastet har funnits till påseende på undervisningsministeriets Internetsidor sedan den 22 januari 2009.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Statsrådets kansli har i sitt utlåtande ansett att det blivande bolaget bör verka på marknadens villkor och allt ifrån bolagsbildningen omfattas av statsrådskansliets centraliserade ägarstyrning.

Finansministeriet anser att propositionen kan stödjas. Finansministeriets ändringsförslag om beskattningen har beaktats som sådana.

Utbildningsstyrelsen och Utbildningscentret för undervisningssektorn omfattar syftet i propositionen. Samarbetskommissionens justering som ingår i utlåtandet av Utbildningscentret för undervisningssektorn har beaktats.

Konkurrensverket understöder propositionen och anser att den kan främja konkurrensneutralitet. Konkurrensverket konstaterar, att bolaget inte bör få ogrundad fördel i förhållande till övriga aktörer i branschen.

Finlands Kommunförbund anser det motiverat och värt understöd att Utbildningscentret för undervisningssektorn ombildas till aktiebolag. Finlands Kommunförbund anser att en tillämpning på aktiebolaget av lagen om offentlig upphandling noggrannare bör behandlas i propositionen.

Personalorganisationerna har fäst särskild uppmärksamhet vid anställningsvillkoren för personalen i bolaget samt vid de villkor som skall avtalas. Personalorganisationerna anser dessutom att man i propositionen som alternativ bör behandla bildandet av ett ickevinstgivande bolag att fortsätta Utbildningscentrets för undervisningssektorn verksamhet.

Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ r.f. anser att verksamhetsområdet för det aktiebolag som ska bildas är alltför allmänt och att bolaget bör vara ett allmännyttigt samfund. Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ r.f. har fäst uppmärksamheten på att bolagets aktiekapital bör vara tillräckligt stort så att bolaget kan ansvara för sina förpliktelser.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Överlåtelsefullmakt och det aktiebolag som ska bildas. Enligt paragrafen bemyndigas statsrådet att överlåta den egendom och de immateriella rättigheter som är i Utbildningscentrets för undervisningssektorn besittning och den affärsverksamhet som verket bedriver till aktiebolaget samt teckna samtliga aktier i bolaget. Aktiebolagets verksamhetsområde ska omfatta utbildnings-, konsult- och utvecklingstjänster och annan tillhörande affärsverksamhet. Verksamheten ska i första hand innefatta fortbildning av undervisningsväsendets personal samt konsult- och utvecklingstjänster för undervisningsväsendet. Bolaget ska kunna bedriva verksamhet i hemlandet och även utomlands.

2 §. Villkoren för överlåtelsen. Statsrådet bestämmer vilken egendom som ska överlåtas till aktiebolaget och värdet av den samt villkoren för överlåtelsen. Statsrådet bestämmer också om övriga arrangemang som gäller överlåtelsen av egendomen och aktiebolagsbildningen. Värderingen av den egendom som överlåts till aktiebolaget i form av apport ska grunda sig på Utbildningscentrets för undervisningssektorn mellanbokslut som görs upp i slutet av 2009 och på ett utlåtande av en oberoende revisor om apporten. Överlåtelsen av apportegendomen ska ske när bolaget inleder sin verksamhet efter att lagen trätt i kraft.

3 §. Beskattning. Paragrafen innehåller som klaggörande bestämmelse en hänvisning till att 52 d § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet i tillämpliga delar iaktas i samband med bolagiseringen. I samband med bolagiseringen ska bestämmelserna om verksamhetsöverlåtelsen i tillämpliga delar samt om kontinuitetsprincipen iaktas.

4 §. Ansvar för förbindelser. Efter att egendomen har överlåtits till aktiebolaget ska bolaget överta ansvaret för lån-, borgens-, service-, anskaffnings- och leveransavtal samt andra liknande förbindelser som Utbildningscentret för undervisningssektorn har ingått och som gäller den egendom och affärsverksamhet som överlåtits till aktiebolaget.

Ett omnämnande av den kommande bolagiseringen ska tas in i de avtal som Utbildningscentret för undervisningssektorn ingår före bolagiseringen.

Eftersom byte av gäldenär endast kan ske med borgenärens samtycke ska staten också fortsättningsvis subsidiärt svara för sådana förpliktelser som ingåtts före bolagsbildningen och om vilka inget annat har avtalats. Genom bestämmelsen säkras kontinuiteten i tjänsteutbudet i samband med bolagiseringen.

5 §. Ändring av personalens anställningsförhållande. När verksamheten vid Utbildningscentret för undervisningssektorn dras in, upphör tjänster och tjänsteförhållanden samtidigt och det aktiebolag som fortsätter verksamheten anställer personalen i arbetsavtalsförhållande. Personalens anställningar fortsätter i enlighet med statsrådets principbeslut från 2006 om organisationsförändringar (VM 9/01/2006) på det sätt som ska föreskrivas i paragrafen. Från och med den 1 januari 2010 tillämpas arbetsavtalslagen (55/2001) i oförändrad form på personalen. Det faktum att anställningen ändras från ett tjänsteförhållande till ett arbetsavtalsförhållande påverkar inte den fortsatta anställningen i förändringsögonblicket. Arbetsavtal ska ingås med personalen innan tjänsteförhållandet upphör så att anställningen tryggas utan avbrott.

Indragningen av tjänster och avslutandet av på dem baserade tjänsteförhållandena samt tjänsteförhållanden på viss tid sker i praktiken genom administrativa åtgärder. Enligt den föreslagna bestämmelsen om ikraftträdande i 6 § kan åtgärder som gäller indragningen av tjänster och avslutandet av på dem baserade tjänsteförhållandena samt tjänsteförhållanden på viss tid vidtas innan lagen träder i kraft. Utbildningsstyrelsen vidtar de åtgärder som gäller direktörens tjänst och tjänsteförhållande. Utbildningscentret för undervisningssektorn vidtar de åtgärder som gäller övriga tjänster och tjänsteförhållanden.

Enligt paragrafen ska personalen vid Utbildningscentret för undervisningssektorn övergå till anställning i arbetsavtalsförhål-

lande hos aktiebolaget den 1 januari 2010. Personal vid Utbildningscentret för undervisningssektorn i tjänsteförhållande på viss tid ska övergå till anställning hos aktiebolaget för motsvarande tid.

På anställda och anställningsvillkor tillämpas vad som bestäms i eller föreskrivs och bestäms med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal.

6 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Det föreslås att lagen om Utbildningscentret för undervisningssektorn samtidigt upphävs. Förordningen om Utbildningscentret för undervisningssektorn upphävs likaså med stöd av lagen.

Det föreslås också att en bestämmelse om att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Det ska vara möjligt att göra behövliga förberedelser och arrangemang vid Utbildningscentret för undervisningssektorn redan innan lagen träder i kraft. Utbildningscentret för undervisningssektorn och utbildningsstyrelsen ska kunna fatta beslut om indragning-

en av tjänster och andra åtgärder innan lagen träder i kraft. På motsvarande sätt skall statsrådet under hösten 2009 kunna fatta beslut om bolagsbildningen, teckna aktier i bolaget, bestämma värdet av den egendom som ska överlåtas, fastställa villkoren för överlåtelsen och vidta andra arrangemang.

I paragrafens fjärde moment ska finnas en bestämmelse om utarbetandet av Utbildningscentrets för undervisningssektorn sista bokslut och skötseln av revisionen. Eftersom bokslutet och revisionen gäller verksamheten vid ett statligt verk, ska de materiella bestämmelserna enligt lagen om statsbudgeten (423/1988) tillämpas, trots att åtgärderna vidtas av ett aktiebolag.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ombildning av Utbildningscentret för undervisningssektorn till aktiebolag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Överlåtelsefullmakt och det aktiebolag som ska bildas

Statsrådet bemyndigas att till det aktiebolag som ska bildas för att fortsätta verksamheten vid det till undervisningsministeriets förvaltningsområde hörande Utbildningscentret för undervisningssektorn överlåta den egendom och de immateriella rättigheter som Utbildningscentret för undervisningssektorn har i sin besittning samt affärsverksamheten vid centret.

Aktiebolagets verksamhetsområde omfattar utbildnings-, konsult- och utvecklingstjänster och tillhörande annan affärsverksamhet. Bolaget kan bedriva verksamhet såväl i hemlandet som utomlands.

När aktiebolaget bildas tecknar staten samtliga aktier.

2 §

Villkoren för överlåtelsen

Statsrådet bestämmer vilken egendom som ska överlåtas och värdet av den samt villkoren för överlåtelsen. Statsrådet bestämmer också om övriga arrangemang som gäller överlåtelsen av egendomen och bolagsbildningen.

Statsrådet bestämmer vilken del av egendomen som ska sättas in i bolaget mot aktier.

3 §

Beskattning

Vid inkomstbeskattningen iakttas i tillämpliga delar vad som i 52 d § i lagen om be-

skattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) föreskrivs om verksamhetsöverlåtelse.

4 §

Ansvar för förbindelser

Aktiebolaget svarar för de skuld-, hyres-, service-, anskaffnings- och leveransavtal samt andra motsvarande förbindelser som Utbildningscentret för undervisningssektorn har ingått under sin verksamhetstid och som gäller den egendom och affärsverksamhet som överläts till aktiebolaget.

Statens sekundära ansvar för de förbindelser som enligt 1 mom. överläts till det bolag som ska bildas kvarstår, om inte den andra avtalsparten godkänner att ansvaret överförs på bolaget. Bolaget är skyldigt att ersätta staten för det som staten betalar på grund av sitt ansvar enligt detta moment.

5 §

Ändring av personalens anställningsförhållande

Tjänsterna vid Utbildningscentret för undervisningssektorn dras in och på dem baserade tjänsteförhållanden och tjänsteförhållanden på viss tid upphör utan uppsägning den 31 december 2009. Personalen övergår till anställning i arbetsavtalsförhållande hos aktiebolaget från och med den 1 januari 2010. För indragningen av tjänster och avslutandet av tjänsteförhållanden krävs varken tjänstemannens samtycke eller någon grund. De anställda i arbetsavtalsförhållande vid Utbildningscentret för undervisningssektorn övergår till anställning i arbetsavtalsförhåll-

lande hos aktiebolaget från och med den 1 januari 2010. Personal i tjänste- och arbetsavtalsförhållande på viss tid övergår till anställning i arbetsavtalsförhållande hos aktiebolaget för motsvarande tid.

På anställda och anställningsvillkor tillämpas vad som bestäms i eller föreskrivs och bestäms med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 19 december 1997 om Utbildningscentret för undervisningssektorn (1259/1997) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Statsrådet får vidta åtgärder som avses i 1 och 2 § innan lagen träder i kraft. Utbildningscentret för undervisningssektorn och utbildningsstyrelsen får vidta åtgärder som hänför sig till indragningen av tjänster och avslutandet av i 5 § 1 mom. avsedda tjänsteförhållanden och tjänsteförhållanden på viss tid innan lagen träder i kraft.

På revisionen och bokslutet för den sista verksamhetsperioden för Utbildningscentret för undervisningssektorn tillämpas vad som bestäms i den lag som nämns i 2 mom. och i lagen om statsbudgeten (423/1988) och med stöd av dem. Aktiebolaget sköter till denna del centrets uppgifter.

Helsingfors den 20 februari 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Henna Virkkunen*